

Rend- Tartományi Közlöny

A KAP. SZ. JÁNOSRÓL NEVEZETT FERENCRENDI TARTOMÁNY

HIVATALOS KÖZLÖNYE

1914. Január

A FÖTISZTELENDŐ P. PROVINCIALIS MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI:

P. PESTI EMMÁNUEL

GYÖNGYÖSI HÁZFÖNÖK, THEOLOGIAI TANÁR.

Kiadótulajdonos: A Kap. Sz. Jánosról Nev. Ferencrendi Tartomány Főnöksége Gyöngyösön.

A tartományfőnökség közleményei.

Kedves Testvérek!

Ismeretes, hogy az új Constitutiók 494-ik pontja előírja, hogy a Definitorium évenként legalább kétszer jön össze és tartson Definitorialis Congressust. Mint az utóbbi körlevelemben jeleztem, a Venerabile Definitorium ezen Congressusok idejét úgy határozta meg, hogy az egyik legyen a szokott időben t. i. júliusban, a másik pedig tartassék február elején. Mint-hogy így ezen második Definitorialis Congressus ideje már-már közeledik, kötelességemnek tartom a Provincia fontosabb ügyeinek elintézésére a Venerabile Definitoriumot összehívni. Jelen soraimmal tehát ezennel összehívom a Congressus Definitorialist székhelyemre, Gyöngyösre a folyó évi február 4- re. Ezen Definitorialis Congressusra szeretettel meghívom fő-tisztelendő Tamás Alajos Eminister Provincialis és actualis Custos atyát, valamint nagyontisztelendő Kaizer Nándor, Kochán Bertalan, Szendei Ágoston és Martinov Fortunát Definitor atyákat és kérem őket, hogy legkésőbb február 3-ig a gyöngyösi zárdában megjelenjenek. A többi testvéreket pedig az Urban kérem, hogy támogassák buzgó imáikkal a Venerabile Definitoriumot, hogy mindent az Isten akarata szerint és a testvérek lelki előnyére nézve intézzük el.

Ezen második Definitorialis Congressus nem vizsgálja fölül a zárdák számadásait sem a többi szokásos dolgokat, mert ez évenként csak egyszer történik t. i. júliusban; megvizsgálja azonban ezen második Congressus a clericus és laikus testvérek relatióit, minthogy az új Constitutiók szerint a clericus és laikus testvérekről, sőt a collegium szerafikum növendékeiről is kétszer kell évenként

relatiót adni. Ezt írják elő a Constitutiók 24., 31., 106. és 113-ik pontjai. A noviciusokról pedig évenként négyszer kell relatiót adni az 52. pont értelmében. Eszerint kérem tehát a praefectus, exhortator, magister és lector atyákat, hogy legkésőbb február elsejéig terjesszék be a tartományfőnökséghez az említett relatiókat. A relatiók kiállítása előtt sziveskedjenek a magiszter atyák a Constitutiók főntebb idézett pontjait elolvasni és azok szerint állítsák ki a relatiókat. A postulansok illetve a tertiarisok relatióit alá kell írni a házfőnök atyáknak is, a többi laikus testvéreket az egész Discretoriumnak, a clericusokét pedig a házfőnöknek és a lectoroknak is. Ezt úgy kell érteni, hogy a magisztereknek meg kell írniok a relatiókat és azokat saját névalírásukkal ellátva bemutatni a nevezett atyáknak, hogy aláírásaikkal azok is bizonyíthassák a relatiók tárgyilagosságát.

Végül szerető szívvvel mondok köszönetet mindazon testvéreimnek, akik a karácsonyi sz. ünnepek és az új év alkalmával üdvözlő jókívánataikkal felkerestek. Én is fokozott mértékben viszonzom ezen jókívánataikat és kérem a jó Istent, hogy árássa ki reájuk és az egész Provinciára szent áldását, hogy ez új esztendő valóban boldog legyen mindnyájunkra nézve.

Gyöngyös, 1914. január 8-án.

P. Unghváry Antal

min. provincialis.

A tartományfőnök atya rendeletére:

Fr. VIRÁG VENANC

secretarius.

A breviarium hymnusairól.

(Folytatás.)

A régi „Iste Confessor“ a következő módon hangzott:

Iste confessor Domini sacratus,
Festa plebs cuius celebrat per orbem,
Hodie laetus meruit secreta scandere coeli.

Qui pius, prudens, humilis, pudicus,
Sobrius, castus. fuit et quitus,
Vita dum praesens vegetavit eius
Corporis artus.

Ad sacrum tumulum frequenter
Membra lanquentum modo sanitati,
Quolibet morbo fuerint gravata,
Restituuntur.

Unde nunc noster chorus in honorem
Ipsius, hymnum canit hunc libenter;
Ut piis eius meritis juvemur
Omne per aevum.

Sit salus illi, decus atque virtus,
Qui supra coeli residens cacumen,
Totius mundi machinam gubernat
Trinus et unus. Amen.

Ebből láthatjuk, mennyit változott a javítással. Még nagyobb változáson ment keresztül a Dedicatio Ecclesiae hymnusa. Nézzük csak a régít:

Urbs beata Jerusalem,
Dicta pacis visio,
Quae construitor in coelis
Vivis ex lapidibus,
Et angelis coronata
Ut sponsata comite.

Nova veniens e coelo,
Nuptiali thalamo
Praeparata, ut sponsata
Copuletur Domino:
Plateae et muri eius
Ex auro purissimo.

Portae nitent margaritis
Aditis patentibus,
Et virtute meritorum
Illuc introducitor
Omnis qui ob Christi nomen
Hic in mundo praemitur.

Tusionibus, praessuris
Expoliti lapides,
Suis coaptantur locis
Per manus artificis,
Disponuntur permansuri
Sacris aedificiis.

Gloria et honor Deo
Usquequa-que altissimo.
Una Patri, Filioque
Inclyto Paraclito,
Cui laus est et potestas
Per aeterna saecula. Amen.

Ezt a hymnust úgy szólva egészen átala-
kitották a javítók, csupán az értelme maradt
meg a régiből.

Ezen idézett helyekből eléggé látjuk, hogy
a VIII. Orbán féle hymnus javítás, jóllehet tel-
jesen egyházi szellemben történt és csak a
szükséges változtatásokra szorítkozott; mégis
levont némiképp az Ősi hymnuszok értékéből.
Azért ma, mikor ezeket a régi becses ereklyé-
ket jobban tudjuk becsülni, mint a renaissance
korában, nem egyszer lehet hallani elismert li-
turgikusoktól az óhajt, hogy bárcsak vissza-
állíthatnának a régi hymnuszok. Volt is erre elég
alapos remény most a legutóbbi években, mikor
a sz. Szék a gregorián éneket reformálta és az
eredeti tisztaságába visszaállította. Az ősi gre-
gorián ugyanis annyira összeforrt a breviarium
régii hymnusaival és antiphonáival, úgy alkalmaz-
kodott azoknak még szavaihoz is, hogy

alig lehet elképzelni a régi gregorián ének visz-
szaállítását a régi breviarium antiphonáinak és
hymnusainak visszaállítása nélkül. Mikor az új
Graduale megjelent, tényleg azt láttuk benne,
hogy a sz. mise egyes Introitusai, Offertoriumai,
Gradualéi és más egyéb részei, melyek néhány
szóban eltértek a régi missalétől, az új Gradua-
léban az eredetire visszaállítottak. Nagy volt
a remény, hogy ugyanez fog történni a Bre-
viarium antiphonáival és hymnusaival is, majd
ha megjelennek az új Antiphonale. A nemrégiben
megjelent Antiphonale azonban csak rész-
benn tett eleget ezen várakozásnak. Visszaállí-
totta ugyanis az antiphonák régi formáit és ott,
ahol a jelenlegi Breviarium különbözött, ha csak
egy szóban is a régi Antiphonalétól, elvetette a
jelenlegi formát és a régít állította vissza. Így
pl. a jelenlegi Breviarium püsködsi vecsernyé-
jében az első antiphona így szól: „Cum comple-

rentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco, Alleluja“, az új Antiphonale ezen antiphonát visszaállította a régre, mely így szól: „Cum compleretur dies Pentecostes, erant omnes pariter dicentes, alleluja“. Hasonló valamit látunk sz. Lőrinc vértanu vecsernyében, ahol a jelenlegi Breviariumban az első antiphonát így olvassuk: „Laurentius ingressus est Martyr, et confessus est nomen Domini Jesu Christi“. Az új Antiphonale itt is visszaállítja a régit, mely így különbözik: „Laurentius ingressus est: martyres confessi sunt nomen Domini Jesu Christi“. Ha szorgalmasan vizsgáljuk az új Antiphonálét ilyen antiphona javítást nagyon sokat találunk benne, amiből világos, hogy az új Antiphonale visszaállította a régi antiphonákat és a Breviarium következő kiadásaiban ezen antiphonák már javított alakjukban fognak megjelenni. A himnuszoknál azonban az új Antiphonale már más eljárást követ. Megtartja a javított himnuszokat és inkább azok szövege szerint módosítja némiképp a gregorián éneket, minek következtében persze a himnuszoknál már nem kapjuk a maga teljes tisztaságában a régi gregorián éneket. Ezt úgy pótolja az új Antiphonale, hogy az Appendixben hozza az összes régi himnuszokat az ő eredeti dallamaikkal együtt, mintegy jelezve, hogy ezekre is szükség lehet a jövőben. Ugy látszik tehát, hogy a sz. Szék még nem határozta el magát régi himnuszok visszaállítására, de azokat végkép mellőzni sem akarta, az Appendixbe helyeztette tehát, hogy készenlétben legyenek azon esetre, ha a Breviarium most folyó reformra esetleg a jövőben visszaállítandónak tartaná azokat. Ez a körülmény elég valószínűvé teszi a régi himnuszok visszaállítását.

Minthogy a Breviarium himnusaival történeti szempontból foglalkozunk, még tartozunk egy kérdés megoldásával t. i. kik irták a himnuszokat?

Erre a kérdésre, különösen a régiek himnuszoknál, kissé bajos megfelelni. Nem annyira az adatok hiánya, mint inkább azok bősége okozza a bizonytalanságot. A legrégebb szerzetesi beviariumok többnyire megnevezik az egyes himnuszok szerzőit, de ezt oly kevés kritikával teszik, hogy néha egy és ugyanazon himnuszot öt-hat szerzőnek is tulajdonítanak. A bencések Breviariuma pl. minden himnuszot Ambrosianusnak nevez, mintha valamennyit sz. Ambrus irta volna, pedig a sz. Ambrusnak tulajdonított himnuszok jó részét mások irták. Vannak, akik csak három vagy négy himnuszot tulajdonítanak a Breviariumban sz. Ambrusnak, de ezek kissé szigorú kritikusok. Elég valószínű azon vélemény, hogy a Psalterium himnuszait legnagyobb részét sz. Ambrus irta és ezen kívül persze vannak himnuszai a Breviarium többi részeiben is. Sok himnusz azonban, melyeket a régiek sz. Ambrusnak tulajdonítottak, ismeret-

len szerzőktől származtak. Minthogy tehát ilyen módon sok himnusz szerzőjével nem vagyunk tisztában, itt csak azon himnuszok szerzőit nevezzük meg, amelyeknél a szerző többé-kevésbé bizonyos és elmellőzzük az ismeretlen szerzőtől származó himnuszokat. Lássuk tehát ezeket a Breviarium sorrendjében:

A Psalterium himnuszai.

Dominica ad matutinum: „Primo die, quo Trinitas“ ezen himnusz szerzője nagy sz. Gergely pápa († 604.) „Nocte surgentes“ szerzője ugyanaz. Dominica ad Laudes: „Aeternae rerum Conditor“ szerzője sz. Ambrus milánói érsek († 397.) Ez különösen szép himnusz.

A kisebb órák himnuszainak u. m. a „Jam lucis orto sidere“, „Nunc sancte nobis Spiritus“, „Rector potens verax Deus“ és „Rerum Deus tenax vigor“-nak szerzője szintén sz. Ambrus.

A Psalterium többi himnuszait általában mind sz. Ambrusnak tulajdonítják a szerzők, kivéve a következőket: Feria III. ad Laudes „Ales diei“, ennek szerzője Prudentius spanyol Praefectus Praetorii († 413.) Dominica ad vespas „Lucis creator“, melynek szerzője nagy sz. Gergely. Van der Stappen még néhány himnusz tulajdonit a Psalteriumból n. sz. Gergely pápának, de mások azokat sz. Ambrus himnuszainak tartják.

Proprium de tempore.

Advent himnuszai: „Creator almae siderum“, „Verbum supernum“, „En clara vox“ ezeknek szerzője szintén sz. Ambrus, persze ezek némiképp javítva voltak.

Karácsony himnuszai közül az elsőt t. i. a „Jesu redemptor omnium“-ot szintén sz. Ambrus irta. A Laudes himnuszának a szerzője azonban Coelius Sedulius achajai presbyter volt († 413.) Ezen himnusz egyes versszakai az abc betűi szerint igazodnak az első a-val, a második b-vel, a harmadik c-vel s így tovább kezdődik, amint látjuk is a himnuszban, mert a versszakok kezdő sorai így hangzanak: „A solis ortus cardine“ „Beatus Auctor saeculi“ „Catae parentis viscera“ „Domus pudici pectoris“ „Enititur purpera“ „Foeno jacere per tulit“ „Gaudet chorus coelestium“, itt megszakad a karácsonyi himnusz, mert a többi versszakok már nem alkalmasak karácsonyra, minthogy az Üdvözítő életének más mozzanatairól szólnak. Ugyanis mondanom sem kell, hogy Sedulius ezen költeményt nem a karácsonyi officium számára irta, mert hisz az az ő idejében még nem is létezett, hanem csak az Üdvözítő életét akarta megénekelni és az Egyház ebből a himnusból merített a karácsonyi officium számára annyit, amennyi az Üdvözítő születéséről szól, még négy versszakot felhasznál az egyház vizkereszt ünnepén, amelyek t. i. az ünnep miszteriumáról szólnak, a többi

azonban nincs használatban. A „Crudelis Herodes Deum“ kezdetű himnus tehát ezen karácsonyi himnusnak a folytatása, a betürend szerint h-val kellene kezdődnie, eredetileg tényleg azzal is kezdődött, mert ez volt a kezdő sora „Hostis Herodes impie“, de a himnus javítók „Crudelis Herodes-re“ változtatták. A többi versszakok kezdőbetűi azonban megmaradtak.

Aprószentek ünnepén az „Audit tyrannus anxius“ és az „Salvete flores martyrum“ himnusoknak a szerzője Prudentius.

Vizkereszt második himnusának t. i. az „O sola magnarum urbium“-nak a szerzője szintén Prudentius.

Quadragesimában, ad vespas: „Audi benigne“ és ad matutinum: „Ex more docti“ himnusok szerzője nagy sz. Gergely pápa.

Tempore passionis, ad vespas: „Vexilla regis“ szerje Venantius Fortunatus episcopus Pictaviensis (600.) Ad matutinum „Pange lingua gloriosi lauream certaminis“ szerzője Claudianus Mammertus presbyter Viennensis († V. század.) Ugyancsak ő a szerzője a „Lustra sex, qui iam peregit“ himnusnak.

„Ad regias Agni dapes“, „Rex sempiternae“ és az „Aurora coelum“ husvétii himnusoknak a szerzője sz. Ambrus.

Az Ascensio egyik himnusának a „Salutis humanae sator“-nak szintén nagy sz. Gergely a szerzője.

Pünkösd, ad vespas: „Veni creator Spiritus“ szerzője nagy Károly császár († 814.) mások szerint Rabanus Maurus mainzi érsek († 856.) Ad matutinum: „Iam Christus astra ascenderat“ szerzője sz. Ambrus. Ad laudes: „Beta nobis gaudia“ szerzője poitiersi sz. Hilár († 367.).

Szentháromság, „Summae parens“ és „Tu Trinitatis“ himnusok szerzőjének sz. Ambrust tartják.

A „Pange lingua gloriosi corporis misterium“, „Sacris solemnis“ és „Verbum supernum“ urnapi himnusoknak szerzője aqu. sz. Tamás.

A Proprium Sanctorum hymnusai.

Jézus szentséges nevének ünnepé: „Jesu dulcis memoria“, „Jesu rex admirabilis“ és a „Jesu decus angelicum“ himnusok szerzője sz. Bernát klervoi apát († 1153.) Mások egy benedikreendi apátnőt tartanak ezen himnusok szerzőjének, aki a XIV. században élt.

Cathedra s. Petri: „Quodcunque in orbe“, „Beata pastor“ és az „Egregie doctor Paule“ kezdetű himnusoknak szerzője sz. Paulin akvilei püspök († 431.). Mások szerint ezen himnusok szerzője Elpis Boetius felesége.

Festum s. Familiae: „O lux beata coelium“, „Sacra iam splendent“ és az „O gente felix hospita“ himnusok szerzője XIII. Leó pápa.

Septem Fundatorum: „Bella dum late“,

„Sic patres vitam“ és a „Matris sub almae“ himnusok szerzője Poletti Jenő szervita atya, kijavította Tarozzi Vince ugyancsak szervita.

Szent József himnusainak szerzője ismeretlen, némelyek Gerzon Jánost († 1429.) tartják szerzőjének.

Septem dolorum B. M. V.: „Stabat mater“, „Sancta mater“ és a „Virgo virginum praeclara“ himnusok szerzője Jacopone de Tódi (Jacobus de Benedictis) ferencrendi szerzetes, † 1306.

S. Hermenegildi: „Regali solio“ és „Nullis te genitor“ himnusok szerzője VIII. Orbán pápa.

Apparitio s. Michaelis archangeli: „Te splendor“ és „Christe sanctorum“ himnusok szerzője Rabanus Maurus mainzi érsek († 856.).

Nativitas s. Joannis Baptistae: „Ut queant laxis“, „Antra deserti“ és az „O nimis felix“ himnusok szerzője Paulus Warnefridus montecassinoi bencés, akit Paulus diaconusnak is neveziünk († 797.).

Péter és Pál apostolok ünnepé: „Decora lux“ és „O Roma felix“ himnusok szerzője sz. Paulin vagy Elpis.

SS. Cirylli et Methodii: „Sedibus coeli“ és „Lux o decora“ himnusok szerzője XIII. Leó pápa.

S. Elisabeth reginae Portugalliae: „Domare cordis impetus“ és az „Opes decusque regium“ himnusok szerzője VIII. Orbán pápa.

S. Mariae Magdalene: „Pater superni luminis“ és a „Maria castis oculis“ himnusok szerzője Bellarmin biboros († 1621.), míg a „Summi parentis unice“ himnust sz. Odo clugni apát írta.

Transfigurationis D. N. J. Chr.: „Quicumque Christum queritis“ szerzője Prudentius; a „Lux alma Jesu“ himnusnak pedig sz. Bernát.

Septem dolorum B. M. V.: „O quot undis lacrimarum“, „Jam toto subitus vesper“ és a „Summae Deus clementiae“ himnusok szerzője Palombella Kallszt püspök XVIII. századból.

Angelorum Custodum: „Custodes hominum és az „Aeterne rector siderum“ himnusok szerzője Bellarminus biboros.

S. Theresiae: „Regis superni nuntia“ és a „Haec est dies, qua candite“ himnusok szerzője VIII. Orbán pápa.

Szent Antal ünnepének himnusait és antiphonáit Julianus Spirensis írta († 1285.).

Szent Ferenc atyánk ünnepén a „Proles de coelo“ himnus szerzője IX. Gergely pápa, a többi himnusokat részint Tomas Capuanus, részint pedig Raynerius Capoccius biborosok írták. Az antiphonák a főntebbi Julián művei.

A Commune Sanctorum hymnusai.

A Commune himnusait legnagyobb részt sz. Ambrus írta. Neki tulajdonítják az „Aeterna Christi munera“, „Tristes erant Apostoli“, „Deus

tuorum militum“, Christo profusum sanguinem“, „Rex gloriose Martyrum“, „Jesu corona celsior“ és a „Jesu corona virginum“ hymnusokat.

Szűz Mária hymnusait t. i. az „Ave maris stella“, „Quem terra pontus sidera“ és az „O

gloriosa Virginum“ hymnusokat Venantius Fortunatus írta.

A Commune többi hymnusainak szerzői ismeretlenek.

Az új Generalis Constitutiókról.

(Folytatás.)

§ III.

A lajkus testvérek felvételéhez szükség és kellekekről.

25. Csak azon jelöltek vétessenek föl lajkus testvérnek, a kik, a más szükséges kellekeken kívül, legalább a keresztény hit főbb elemeit ismerik és a mi állásunknak megfelelő kézimunkákra alkalmasoknak látszanak.

26. Senki sem bocsátható a noviciátba a fogadalmak érvénytelenségének büntetése alatt, ha csak előbb három évi próba időt ki nem töltött, amit Posztulatus-nak nevezünk.

27. Ezen postulatusi idő eltölthető ugyan bármely zárdában, a melyben csak megvan a vita communis és a szerzetesi disciplina a jelen constitutiók szerint; mégis rajta kell lenni, hogy a jelöltek legalább belépésük első évében a noviciatus zárdában tartózkodjanak, azonban a noviciatustól elkülönített helyen; és ezen első évben ne küldessenek ki, ha csak valami sürgős ok azt nem követeli.

28. Hogy a jelöltek mindjárt kezdetben megnyerjék a szerzetesi és a szeráfi lelkületet, a tartományfőnök jelöljön ki minden zárda számára, a hol ők tartózkodnak egyet az atyák közül, a kit kora és élete ajánlanak, és a ki őket gondos szorgalommal nevelje és oktassa.

29. A nevezett magiszter legalább háromszor egy héten tartson nekik külön oktatást, a melyben a keresztény vallás összes tanait adja nekik elő, különösen azokat, melyek a gyónás és áldozás szentségeiben való méltó és eredményes részesüléshez tartoznak, tanítsa meg őket tehetségükhöz mértén a szóbeli imára és az elmélkedésre, a szerzetesi élet főbb szabályaira, a szertartásokra és rendünk szokásaira, melyek őket érdeklik, valamint az udvariasság és szerzetesi szerénység szabályaira a társalgásban, étkezésben és a test nemkülönben a ruházat tisztántartásában.

30. Ha szükségesnek látszik a tanulatlabb jelölteket meg kell tanítani a hazai nyelvre valamint a helyes írás és olvasásra.

31. A zárdafőnök a magiszterrel együtt minden félévben küldjön a tartományfőnöknek minden egyes jelölt viselkedéséről, erkölcséről és szakmájában való jártasságáról relatiót.

Magyarázat.

A szerzetesi élet a maga egészében csak

úgy lehet a zárdákban föntartani, ha ott a szerzeteseken kívül semmiféle szolgálattelvő idegen nem tartózkodik. Ugy kell tehát a szerzeteseknek beosztani a zárdában szükséges munkákat, melyek a test és a lélek föntartására megkívánatnak; hogy a zárdában világiak segítségére ne szorúljanak, hanem minden munkát ők maguk végezzenek és legfeljebb a külső munkáknál vegyék igénybe a cselédséget. Csak azon zárdában találunk igazi szerzetesi szellemet, a hol a test föntartására irányuló összes munkákat, bármilyen alacsony munkák legyenek is azok, a szerzetesek maguk végzik. Világi emberek munkáját venni igénybe a zárda háztartási munkáinak elvégzésére első sorban sérelme a szerzetesi szegénységnek és alázatosságnak, másodsorban és főképen pedig veszedelme a szerzetesi fegyelemnek. Innen a jól fegyelmezett zárdákban minden belső munkára meg vannak a kijelölt szerzetesek, és a belső szolgálattelvő cselédség mindig a szerzetesi fegyelem meglátását jelenti. Minthogy azonban a szerzetes papok, a kik lelki munkával foglalkoznak, a mely munka egész embert kíván, nem végezhetik el a főzés, tisztogatás és más egyéb szükséges házkörűli munkákat, azért szükségesek a lajkus testvérek, a kik a háztartási munkák elvégzésével gondoskodnak az atyákról és így nekik lehetővé teszik azt, hogy magukat egészen a lelki dolgoknak szentelhessék és azokat minél tökéletesebben végezhessék. Közvetve tehát a lajkus testvérek is nagy munkát végeznek a lelkek üdvének eszközlésére és olyan alkatrészei a szerzetesi intézménynek, melyek nélkül az sem szép, sem egész nem lenne. — Minthogy tehát ilyen szép és szent a lajkus testvérek hívatása és annyira hasznos és szükséges tagjai ők a szerzetnek, nem csoda ha az ők kiválasztására és nevelésére mindig nagy gondot fordítottak az egyes szerzetes rendek. Az új Constitutiók ezen III. §-a mutatja, hogy a mi rendünkben is mennyi gondot kell fordítani a lajkus testvérek fölvetelére és kiképzésére.

Sajnos, a mai korban, mikor a vallás- és egyházellenes áramlatok annyira megrontották a népet és az iparos osztályt, a honnan a lajkus testvérek kikerülni szoktak, nem nagy a

szerzetesi hivatás és sokan jönnek hivatás és minden jó szándék nélkül a szerzetbe lajkus testvérnek. Az ilyenek felismerésére és mielőbb való eltávolítására, mindegyre szigorubb szabályokat ír elő a sz. Szék, hogy így a szerzetes rendekben csak a méltók maradjanak meg, a méltatlanok pedig kizárassanak. Legutóbb 1911. január 1-én a „Sacrosancta Dei Ecclesia“ kezdetű pápai decretum hozott ez ügyben üdvös reformokat és ezen decretumon épül föl ez a III. §., valamint a lajkus testvérekre vonatkozó többi pontok is. A dekretum mindezek előtt hosszabb próbaidőt ír elő a lajkus kandidátusok számára, mielőtt a noviciatust megkezdhenék, hogy így persze kiismerhetők legyenek, mielőtt még fogadalom lekötne őket. Így szól u. i. a dekretum 2. pontja: „Nemo ad novitiatum admittatur, qui per duos saltem annos, vel per plures, si magis diuturnum experimentum Constitutiones Ordinis praescribant, postulatum non expleverit, sub poena invalidae postea professionis.“ Eszerint tehát érvénytelen lesz a lajkus testvér fogadalma, ha csak a noviciatus előtt ki nem töltött legalább két évi próbaidőt, amit a dekretum „Postulatus“-nak nevez. Szabad azonban a Constitutióknak még hosszabb próbaidőt is előírni. A mi Constitutióink élve ezen engedéllyel a 26-ik pontban három évi postulatusot illetve próbaidőt ír elő. Eszerint nálunk a lajkus testvérek fogadalma érvénytelen lesz, ha csak a noviciatus előtt három évig nem lesznek postulansok. Erről a három évi próbaidőről szól az egész III. §. Ezek a próbaidős postulansok az új Constitutiók szerint nem terciáriusok, mert a terciáriusokról külön tárgyalnak az új Constitutiók a XV. §-ban és csak azokat tartják terciáriusoknak, akik örökké azok maradnak és nem tesznek fogadalmat. De ha nem terciáriusok, vajjon fölveszik-e a rend ruháját, mert a III. §. sehol sem írja, hogy a postulansokat be kell öltöztetni? Erre a kérdésre nem adnak feleletet az új Constitutiók, miért is tartományfőnök atyánk a Rssmus Minister Generalishoz fordult azon kér-

déssel, hogy a postulansokat a három évi próbaidőre be lehet-e öltöztetni a terciáriusok ruhájába? Azt a feleletet nyerte, hogy igen ajánlatos a postulansokat a három évi próbaidőre terciáriusoknak beöltöztetni. Eszerint tehát három éven keresztül terciáriusok is, meg postulansok is lesznek. Ami az ilyen beöltözendők életkorát illeti, a terciáriusokról szóló 114-ik pont nem engedi meg, hogy valaki 20 éves kora előtt terciáriusnak beöltözzék, de mint-hogy a fentebb idézett „Sacrosancta Dei Ecclesia“ dekretum értelmében a lajkus testvérek 20 éves korukban már kezdhetik a noviciatusot, okvetlen kellett találni módot, hogy a jelöltek a három évi postulatusi időt 20 éves koruk előtt elvégezhessek. A decretum tehát meghatalmazza a Minister Generalist, hogy már 17 éves ifjaknak esetről-esetre megengedheti, hogy a postulatusot elkezdhessek. Eszerint tehát a Generalis külön engedélyével beöltözhetik valaki postulansnak 17 éves korában, 20 éves korában azonban ezt megteheti minden engedély nélkül, ez esetben azonban csak 23 éves korában kezdheti a noviciatusot.

A postulansok három évi nevelése és lelki kiképzése körül igen szépen intézkednek a 27., 28., 29. és 30-ik pontok. A 27-ik pont ajánlja, hogy a postulansok legalább az első évben a noviciatus zárdában legyenek, természetesen a noviciatusoktól elkülönítve. A 28. pont külön magisztert ír elő számukra. Ez a magiszter nem ugyanaz, mint a többi már fogadalmas lajkus testvérek exhortatora, vagy ha ugyanaz, akkor külön kell foglalkoznia a postulansokkal a 29. és 30-ik pontok előírásai szerint. Persze ezen előírások a mi szük és kezdetleges viszonyaink között még nem vihethők keresztül teljesen, de minden erővel azon kell lennünk, hogy legalább a 29. pont előírásai tökéletesen betartassanak, míg a III. §. összes üdvös intézkedéseit életbe nem tudjuk léptetni.

(Folytatjuk.)

Tézisek a kétheti konferenciákhoz.

1. Ex theologia morali: Agatur de tertio decalogi praecepto; in specie de sanctificatione festorum et de praecepto audiendi sacrum. (L. Noldin II. 260—266. pontjait.)

2. Ex jure Canonico: Tractetur de piis foundationibus; a quonam possunt recipi, qualis

earum obligatio et quomodo debent administrari. (L. Tauber 507. pontját.)

3. Ex liturgia sacra: De altari fixo et portatili ejusque requisitis ornamentis. (L. Caer. Rom. Ser. 185. pontját és a liturgiai scriptákat.)

A gyöngyösi ebédlő freskói.

(Befejező közlemény.)

Eddig láttuk egyenkint mindazon esemé-

nyeket és jeleneteket, melyek gyöngyösi ebédlőnkben megörökítve vannak; le is vontuk már

azokat a legfőbb tanulságokat, melyeket magukban foglalnak, magunkba szívtuk azon megragadó eszméket, melyeket felénk sugározhatnak. Miután így néztünk, élveztünk, épültünk: méltó és igazságos, hogy most tisztelettel megemlékezzünk arról, akinek jeles tehetése és dicséretes lelkesedése létrehozta ezt az évszázadokra szóló munkát. Ez U n g h v á r y S á n d o r fővárosi festőművész.

Ő Főt. Tartományfőnök Atyánknak édes öccse s mint ilyen a legnagyobb készséggel vállalkozott ezen freskók készítésére. Szorgalmasan tanulmányozta* szent Ferenc Atyánk korát és életrajzát, azután kis aquarell képeket készített, ezeket áttette megfelelő nagyságban a kartonokra, melyekről aztán ráfestette a nedves, épen csak freskóknak való vakolatra. Unghváry Sándor egy igazi művész, eredeti, lelkes, kit semmi más nem érdekel akkor, midőn művészetéről van szó. Stílusa modern, bár sokban önálló, kiválóságát pedig bizonyítják azok a gyönyörű freskók, melyeket a budapesti Szent László Társulat szükségtemplomában festett. Aug. 4-étől szept. 10-ig dolgozott vagy a műteremnek szolgáló kis cel-

lában, vagy azon fönséges diszítésre már több, mint 200 év óta várakozó tágas ebédlőben. Miután az utolsó ecsetvonásokkal is készen volt a művész, akkor a házfőnök atya egy hangulatos és mindnyájunk közös érzelmeit tolmácsoló beszédben felköszöntötte a művészt. Üdvözölte őt, mint művészt, a minék művei bizonyítják és üdvözölte őt mint velünk rokon lelket, aki megismerte szent Ferencet, megértette tetteit, felfogta szellemét és sokat merített belőle, amiről beszédje és épületes viselkedése bőven tanuskodik. Szent Ferenc Atyánk jutalmazza meg őt!

Hogy a szép freskóknak megfelelő környezetük legyen és az ebédlő valóban szépnek legyen mondható, Ádám Gyula segédjeivel az egész ebédlőt megsimította, világos sárgászürke színre festette és a boltozat gerincén levő hét más oválba szimbolikus tárgyakat és cimereket festett. Így most már valóban szép a gyöngyösi kolostor ebédlője, mert művészi és tartalmas képei csak szép gondolatokat ébresztenek, csak a szép szeretetre lelkesítenek bennünket.

Tartományi hírek.

A karácsonyi ünnepek Gyöngyösön. A Megváltó születésének örvendetes emlékét Gyöngyösön a lehető legnagyobb fényvel és pompával ünnepeltük meg. A vigilia-vacsora után mindnyájan fölmentünk az oratoriumba, melynek oltára előtt egy jászolban a gyermek Jézus kis szobra feküdt, az oltár két oldalán pedig egy-egy dusan megrakodt karácsonyfa állott. Sok kis gyertya világítása, magnezium rudacska csillagszórása, harmonium kíséret mellett a legszebb karácsonyi énekeket énekeltük el. Az éneklés után fr. Tóth Pacific IV. é. h. h. szép beszédet mondott a jászolyban fekvő isteni Gyermekekről; különösen hangoztatta azt, mily jó ő és szeretetre méltó. Beszédje végeztével két superpilleciumba öltözött akolitus kezébe vette a jászolykát és megindult a hagyományos karácsonyi körmenet, melyben gyertyafényvel, görögtűzzel és szent énekekkel végigkísértük a Jézuska szobrát az összes felső folyosókon. Az őszinte hitnek és lelkesedő szeretetnek ezen megnyilatkozása mély hatást tett mindnyájunkra, kik e napokban az evangélium értelmében gyermekeké akartunk lenni. A Tota pulchra eléneklése után lementünk az ebédlőbe, hol Főt. Tart. Főnök Atyánk kiosztotta mindegyiknek a karácsonyi ajándékot, mely egy-egy kedves és hasznos dolog volt. A szeretet találékonyságával mindenkinek azt adta, amiről gondolta, hogy legjobban megőrül neki s legjobb hasznát veszi. Az emelkedett hangulatot tovább ápolta a studiumnak ének-

és zenekara, mely ez alkalomra külön készült tartalmas műsor szerint megfelelő szép darabokat igen sikerülten adott elő. Közben két alkalmi szavalat is volt, melyet a szereplőknek meg is kellett ismételnők olyan kellemes hatást gyakoroltak. Az így kedélyesen eltöltött órák után $\frac{3}{4}$ 11-kor fölmentünk az oratoriumba és elvégeztük a matutinomot a Te Deummal. Az éjjeli szent misét Főt. P. Prov. celebrálta presbyter assistens és még 12 tagból álló segédlettel. A szent mise alatt az összes testvérek magukhoz vették a kenyérszínbe rejtett isteni Kisdedet. Magán az ünnepnapon minden órához kötött szent mise és Vesperás ünnepélyesen lett megtartva. Említésre méltó még a Rózsafüzér-kápolnában az oltár fölött fölállított betlehem, az illatos fenyőfa-disz és a tündöklő világítás. Ennyi örömben részesítettek bennünket a karácsonyi szent ünnepek.

Ujoncnövendékeink karácsonya. Buzgó és kölcsönösen támogatott erővel állították fel a szép betlehemet sz. Ferenc atyánk példája szerint a clericatus iskola termében. Itt rótták le kegyeletüket és fejezték ki szeretetüket a betlehemi Kisdednek; a tiszteletére szentelt kis ünnepély keretében, mely az egész család jelenlétében folyt le. Az ünnepélyt zengzetes karácsonyi énekek, szavalatok és előadások tették változatossá. Az ünnepély végeztével Főt. P. Quardian P. Magisternek és novicius testvéreknek tetszését fejezte ki az ünnepély sikere fölött. Ünnepély után tombolajáték következett.

mely kedélyes hangulatban addig tartott, míg a csengő nem hívta őket az éjjeli karimára.

Személyi hírek. Baján dec. 24-én P. Ru-kavina József házfőnök beöltöztette Csontos József testvért, kinek rendi neve Marianus lett. Mária-Radnai P. Prieszter Ágoston házfőnök kezéből Fehér Antal vette fel a szerzetesi ruhát dec. 25-én és Pius nevet kapott. — P. Pelle Richárd és fr. Kind Károly Pécsről Egerbe helyeztetek; fr. Lenti Gyula pedig Egerből Dunaföldvárra.

Népmissziók. Szent Ferenc atyánk tanítását és példáját szemel előtt tartva a legmelegebb érdeklődéssel viseltetünk rendtársaink azon buzgó fáradozása iránt, mellyel a népet a hitben megerősíteni és jó erkölcsökre vezetni iparkodnak. Azért most is a legnagyobb örömmel adunk hirt azon népmissziókról, melyeket legközelebb tartani fognak. — Miként a Közöny mult számában előre jeleztük, P. Zdravec István theol. lector és P. Vénn Jakab egri házfőnök dec. 27-étől jan. 3-ig Füleken népmissziót tartottak. Ezek a napok Fülek és környéke hiveinek valóságos ünnepnapok voltak: a lelki tisztulásnak, megújulásnak napjai. A tágas és szép templomot zsufolásig töltötte meg az isteni ígét szomjazó tömeg, mely a legnagyobb figyelemmel és lelki haszonnal hallgatta missziónárius atyák szeretetből származó, lángoló szavait. Naponkint két szentbeszéd volt, melyet a hitszónok atyák olyképen osztottak fel egy más közt, hogy amelyikük este beszélt, ugyanaz másnap délelőtt is. A beszédek és a kegyelem hatását bizonyítja, hogy kora reggeltől késő estig mindig voltak gyónók, kiknek száma körülbelül 4000 volt és majdnem kétszer ennyien járultak az Úr asztalához. A belső hit külső megvallására, a buzgóság élénkítésére és az ünnepélyesség emelésére nagyban hozzájárultak azok a körmenetek, melyeket a közbeső ünnepnapokon tartottak. Nagyon fényes és elragadó volt a Mária-ünnepély, de legmeghatóbb a misszió-kereszt megáldása, mely befejezte a felejthetetlen missziót.

P. Jászai Benvenut mária-radnai h. házfőnök szintén 8—8 napcs népmissziót tartott Végvárt és Lippán, de mivel erről bővebb tudósítást nem kaptunk, meg kell elégednünk azzal, hogy csak fölemlítjük.

Nézzünk egy kissé a jövőbe is. A misszióügyben már többször említett P. István, P. Mészáros Sándor hitoktatóval a torontálmegyei Óbessenyőn jan. 31-étől és P. Böhm Bruno sebesi h. házfőnökkel a baranyamegyei Kissasszonyfán febr. 11-étől kezdődőleg újabb 8—8 napi missziót tart. A közel jövőben március 7-től 15-ig bezárólag P. Hrebák Gergely pécsi és P. Jagicza Juvenál mohácsi h. házfőnökök

népmissziót tartanak a baranyamegyei Nagybicsérd községben.

Vizsgák Gyöngyösön. Provinciánk hittanhallgató növendékeinek első félévi vizsgái jan. 17-én kezdődnek. Ekkor lesz az I. évesek írásbeli vizsgája morálisból, a II., III. és IV. éveseknek Dogmatica Speciálisból, 19-én ugyanezeknek ugyanabból szóbeli vizsgája; 23-án II., III., IV. é. Morális Speciális és Liturgia, I. év. Historia írásbeli, 24-én szóbeli. 30-án II., III., IV. é. S. Scriptura és Catechesis; I. év. Domatologia Fund.; 31-én ezekből szóbeli. Az összes vizsgákon Főt. Tartományfőnök Atyánk fog elnökölni. A II. semester febr. 9-én kezdődik.

Definitorialis Congressus. Folyó év febr. 4-én tartatik gyöngyösi zárdánkban a Főt. Tartomány-Főnök és Tartomány-Tanácsos Atyák tanácskozása, melyben a Provincia fontosabb ügyein kívül az új Liber usualis megalkotásával is foglalkoznak és előkészítik az utat az Ordinationes Provinciae megszerkesztéséhez. Mindkettőt ugyancsak a Capitulum Prov. állapíthatja meg véglegesen, azonban mindezt Definitoriumnak már jó előre kell előkészíteni, sőt az egyes újabb dolgokat eleve próbaképen életbeléptetni, hogy a Cap. idején már a tapasztalatból lehesen látni: mennyire válnak be az egyes újabb intézkedések.

A szatmári plébánia átadása. Mint már többször irtuk, a szatmári püspök úr plébániát erigált a mi szatmári új zárdánkban. Ezt a plébániát a székesegyházi plébániából hasította ki a jó püspök úr és körülbelül 4000 hívővel zárdánkhoz csatolta. Az új plébániának van egy filialis, Mikola nevű község, ahol jövőre már templom is fog épülni és így a szatmári testvéreknek újabb munkakört fog nyújtani. A hitoktatást máris végzik a faluban. Az új plébánia átadása január 1-én történt szép ünnepély keretében. Nagys. és Főtisztelendő Benkő József kanonok úr végezte a püspök úr képviselőjében. A kanonok úr a szatmári atyák és a papnövendékek segédletével főpapi misét celebrált, az evangelium után szép beszédet intézett az új adminisztrátorhoz főtiszt Tamás Alajos ex-minister atyához, aki ezután a szószékre lépve bemutatta magát hiveinek és nagyhatású beszédben ecsetelte a lelkipásztor kötelességeit. A beszéd mély benyomást tett a zsufolásig megtelt templomra. Kívánjuk a jó Isten bő áldásait.

Szerkesztői üzenet.

A R. T. Közönyre újabb előfizettek a következők: mária-radnai zárda 20 kor., P. Tamás Szentkútról 12 kor., a nagyszöllősi zárda 5 kor., a pécsi zárda 20 kor., a dunaföldvári zárda 10 kor., a rozsnyói zárda 10 kor., a szigetvári zárda 5 kor., P. Fauszt Szegedalsóközpontból 10 kor., és a füleki zárda 5 kor.